

УДК 347.73

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4650277>**О.П. ГЕТМАНЕЦЬ,**

завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор, м. Харків, Україна;
e-mail: olga.getmanec12@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4826-5799>

БЮДЖЕТНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

O.P. GETMANETS,

Head, Chair of Legal Provision of Economic Activity, Kharkiv National University
of Internal Affairs, Doctor in Law, (Full) Professor, Kharkiv, Ukraine;
e-mail: olga.getmanec12@gmail.com;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4826-5799>

BUDGET INVESTMENTS AS AN INSTRUMENT OF FINANCIAL AND LEGAL REGULATION OF STATE INVESTMENT ACTIVITY

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Дискусійні позиції науковців щодо доцільності фінансово-правового регулювання державної інвестиційної діяльності, як засобу розвитку економіки країни, а також низька ефективність сучасних інвестиційних проектів в Україні, вимагають пошуку новітніх інструментів інвестиційної діяльності. У чинному бюджетному законодавстві існують термінологічні неузгодженості щодо бюджетного інвестування, пробіли у визначеннях, а також потребує удосконалення практика організації державної інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим доцільно провести аналіз використання бюджетних інвестицій, як ефективного фінансово-правового інструменту впливу на результати інвестиційної діяльності. **Метою роботи є** визначення сутності бюджетних інвестицій та правового механізму їх використання як сучасного інструменту фінансово-правового регулювання державного інвестування задля підвищення ефективності державної інвестиційної діяльності в країні, а також у наданні авторського визначення "бюджетні інвестиції", уточненні змісту категорії "державний інвестиційний проект" та наголошені на збільшені джерел інвестиційних ресурсів бюджетів, як новітнього засобу удосконалення державної інвестиційної діяльності в країні. **Методи.** Для вирішення завдань дослідження використано низку методів наукового пізнання, зокрема діалектичний метод пізнання, який забезпечив розгляд наявної проблематики крізь призму взаємодії та взаємозумовленості соціальних процесів і явищ у сфері інвестиційної діяльності та дав змогу здійснити дослідження бюджетного законодавства в його розвитку. Порівняльно-правовий метод використано при аналізі наукові концепції провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, які були присвячені теоретичним та практичним проблемам державного інвестування. Формально-логічний метод використано для визначення основних понять та термінів, зокрема категорії "бюджетні інвестиції". **Результат.** Доведено, що бюджетні інвестиції – це фінансово-правова категорія, сутність якої відрізняється від інших видів інвестицій, що використовуються, як фінансовий ресурс у державній інвестиційній діяльності. Запропоновано авторське визначення "бюджетні інвестиції". Наголошено на використанні бюджетних інвестицій, як важливого інструменту державної фінансової політики і засобу удосконалення економічного розвитку країни в сучасних умовах розвитку бюджетних відносин. Проаналізовані джерела походження бюджетних інвестицій та визначені форми державного регулювання інвестиційної діяльності, як на рівні держави, так і органів місцевого самоврядування. **Висновки.** Визначено публічно-правову природу об'єктів бюджетного інвестування, що враховуючи обмеженість додаткових державних фінансових ресурсів, які спрямовуються на підтримку інвестиційної діяльності в регіонах, потребує пошуку власних фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності та відповідного правового забезпечення. Доведено, що ефективність бюджетного інвестування залежить від адресності виділених коштів, достатнього обсягу джерел формування інвестиційних проектів, прозорого механізму впровадження, відповідних повноважень суб'єктів інвестування та фінансового контролю.

Ключові слова: бюджет; джерела інвестицій; бюджетне інвестування; форми інвестиційної діяльності

***

Problem statement. Discussion positions of scientists on the feasibility of financial and legal regulation of public investment as a means of economic development, as well as the low efficiency of modern investment projects in Ukraine, require the search for new tools for investment. In the current budget legislation there are terminological inconsistencies regarding budget investment, gaps in the definitions, as well as the need to improve the practice of organizing public investment activities. In this regard, it is advisable to analyze the use of budget investments as an effective financial and legal tool to influence the results of investment activities. The **purpose** of the work is to determine the essence of budget investments and the legal mechanism of their use as a modern instrument of financial and legal regulation of public investment to increase the efficiency of public investment in the country, as well as to provide an author's definition of "budget investment". Emphasized the increased sources of investment resources of budgets, as the latest means of improving public investment in the country. **Methods.** A number of methods of scientific cognition were used to solve the research tasks, in particular the dialectical method of cognition, which provided consideration of the existing issues through the prism of interaction and interdependence of social processes and phenomena in the field of investment activity. The comparative legal method was used in the analysis of scientific concepts of leading domestic and foreign scientists, which were devoted to theoretical and practical problems of public investment. The formal-logical method was used to define the basic concepts and terms, in particular the category "budget investments". **Result.** It is proved that budget investments are a financial and legal category, the essence of which differs from other types of investments used as a financial resource in public investment activities. The author's definition of "budget investments" is offered. Emphasis is placed on the use of budget investments as an important tool of public financial policy and a means of improving the economic development of the country in modern conditions of development of budgetary relations. The sources of origin of budget investments are analyzed and the forms of state regulation of investment activity are determined, both at the level of the state and local self-government bodies. **Conclusions.** The public-law nature of budget investment objects has been determined, which, given the limited additional state financial resources aimed at supporting investment activities in the regions, requires the search for own financial resources for investment activities and appropriate legal support. It is proved that the effectiveness of budget investment depends on the targeting of allocated funds, sufficient sources of investment projects, a transparent implementation mechanism, the relevant powers of investment entities and financial control.

Key words: budget; sources of investments; budget investment; forms of investment activity

Постановка проблеми

Реалізація проектів економічного розвитку в будь-якій країні світу потребує фінансових ресурсів, одним із джерел яких є інвестиції. Уряд постійно приділяє увагу визначенню важливих для економіки об'єктів інвестування, створенню привабливих умов для інвесторів та пошуку шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності в Україні. З метою реалізації масштабних інвестиційних, соціально значущих проектів і розвитку міжнародного економічного співробітництва в Україні за дорученням Президента України, 31.03.2021 року Урядом було створено державне підприємство "Національний фонд інвестицій України" (Націнвестфонд), функціонування якого націлене на удосконалення державного регулювання інвестиційною діяльністю. Державне та місцеве інвестування або підтримка державних інвестиційних проектів здійснюється на підставі бюджетного законодавства, проте практика бюджетного інвестування свідчить, що неузгодженість і суперечність в термінології, формах та інструментах фінансово-правового регулювання інвестиційної

діяльності потребує теоретичної узгодженості.

Правове регулювання державних інвестицій як різновид фінансово-правових відносин досліджувалось Л.К. Вороновою та М.П. Кучерявенком, як різновид господарських відносин – Д.В. Задихайло та В.К. Мамутовим, як різновид адміністративно-правових відносин – М.М. Бліхар і Р.П. Бойчук та ін. Науковці визначають потребу удосконалення правового механізму інвестування, оскільки соціально-економічний ефект від інвестиційної діяльності не надає заданих результатів. І з цих позицій інструменти фінансово-правового регулювання інвестиційної діяльності, які є по суті економічними і мають публічно-правову природу, здатні забезпечити потрібну якість та ефективність державного інвестування.

В історії розвитку інвестиційної діяльності існують, як приклади зростання економіки на підставі розвитку теорії державного інвестування, так і діаметрально протилежні теорії і приклади. Так, С. Лі (Lee, 2019) стверджує, що "кейнсіанський соціал-демократичний консенсус щодо центральної ролі державних інвестицій у пово-

енній відбудові економіки країн, досягнення повної зайнятості, а також розширення суспільного добробуту був видатним у багатьох промислово розвинених країнах з 1945 до приблизно 1970 р." [1]. Зокрема, з середини 70-х років, на прикладі спаду економіки Сполучених Штатів Америки та Великобританії сформувалась наукова думка, яка стверджувала, що державні інвестиції підривають підприємництво та вибір споживачів і сприяють формуванню "культури залежності" серед спільнот і секторів економіки, які стали покладатися на них, як на джерело доходу" [1]. Отже практика державного інвестування доводить, що результат може бути не очікуваний.

В свою чергу, К. Дабла-Норріс, Дж. Брамбі, А. Кіобе, З. Міллс, (Dabla-Norris, Brumby, Kyobe, and Mills, 2010), на підставі аналізу економічного стану ряду країн світу з різним рівнем розвитку та їх залежності від інвестування, доводять, що державні інвестиції за своєю сутністю є продуктивними, але у країнах із низьким рівнем доходу ефективно використання державних інвестицій є проблематичним, оскільки є фактори, що заважають – корупція, необґрунтовані об'єкти інвестицій та інші. Вчені зазначають, що для країн із низьким рівнем доходу життєво важливим є використання державних інвестицій, якість яких залежить від інструментальної бази, що лежить в основі забезпечення інвестицій і потребує сучасних форм та методів державного регулювання [2, с.6].

Отже, існування різних підходів до визначення ролі державних інвестицій в економічному зростанні тільки підкреслює важливість використання різних форм правового регулювання інвестиційної діяльності. Фінансово-правові заходи регулювання інвестиційної діяльності реалізуються за допомогою фінансової, податкової, митної, а також бюджетної політики. Використання коштів державного або місцевого бюджетів для формування державних інвестиційних проектів та інвестиційних проектів на рівні місцевих бюджетів має важливе значення в сучасних умовах реформування бюджетної системи України.

З цього приводу бюджетні інвестиції, як потужний інструмент економічного зростання, розглядали Л.А. Попель [3], Н.О. Слободянюк та Е.А. Чечет [4], О. Рожко [5], як засіб підвищення підприємницької діяльності – У.З. Ватаманюк-Зелінська [6], як складову фінансової безпеки держави – В.П. Пантелєєв [7]. Вчені підкреслюють, що не завжди державні інвестиції надають

бажаного соціально-економічного ефекту й потребують фундаментального економічного та правового обґрунтування, як засіб розвитку економіки [8, с.125].

Отже, в дослідженні бюджетних інвестицій, як інструменту забезпечення соціально-економічного розвитку країни, все ще залишаються дискусійними і нормативно-правовими актами не врегульованими дефініція "бюджетні інвестиції", а також визначення сутності бюджетного інвестування, видів і форм його державного регулювання, як і механізму використання, За даними Уряду України, початок потужної інвестиційної діяльності в Україні пов'язується із затвердженням шести нормативно-правових актів [9]. При цьому, відсутність термінологічної узгодженості позначається на механізмі фінансування інвестиційної діяльності, зокрема, в реалізації державних інвестиційних програм.

Звідси, метою статті є визначення сутності бюджетних інвестицій та правового механізму їх використання як сучасного інструменту фінансово-правового регулювання державного інвестування задля підвищення ефективності державної інвестиційної діяльності в країні. Її новизна полягає в авторському визначенні поняття "бюджетні інвестиції", уточненні змісту категорії "державний інвестиційний проект" та обґрунтуванні збільшення джерел інвестиційних ресурсів бюджетів, як новітнього засобу удосконалення державної інвестиційної діяльності в країні. Завданням статті є розкриття сутності бюджетних інвестицій як фінансово-правової категорії, визначення дефініції "бюджетні інвестиції", розгляд бюджетних інвестицій як інструменту фінансово-правового регулювання державної інвестиційної діяльності.

Бюджетні інвестиції як фінансово-правова категорія

Дефініція "бюджетні інвестиції" у чинному законодавстві не надається. Визначення "інвестиції" міститься у ст.1 Закону України "Про інвестиційну діяльність" – як "всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект" [10]. Проте, бюджетні кошти, що складають вказані цінності, не відокремлені від інших коштів, як вид інвестицій.

Відповідно до декларативної норми ст.2 Бюджетного кодексу України (далі – БК України) законодавець встановлює дефініції: "державний

інвестиційний проект", "державні капітальні вкладення" та "інвестиційний проект". Ці категорії характеризують інвестиційну діяльність як державну діяльність, що відбувається в різних галузях суспільного виробництва з використанням державних коштів. Однак склад цих коштів, які є по суті інвестиціями, визначається порізному. У дефініції "інвестиційний проект" складовою виступають бюджетні кошти, оскільки це "комплекс заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється з використанням коштів державного та/або місцевих бюджетів чи шляхом надання державних та/або місцевих гарантій" (п.26 ст.2 БК України) [11]. У дефініції "державний інвестиційний проект" до видів державних інвестицій належать позики, кредити та капітальні вкладення, оскільки у цьому визначенні, що надається п.20-1 ст.2 БК України, це "проект, що реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії" [11]. Вказані інвестиції у вигляді бюджетних коштів, або позичок, або кредитів мають різну економічну природу та потребують різних правових засобів регулювання, що повинно бути відображено у БК України.

Ст.3 Закону України "Про інвестиційну діяльність" встановлює – "державне інвестування державних інвестиційних проектів або місцеве інвестування за рахунок бюджетних коштів або позик або кредитів здійснюється на підставі бюджетного законодавства" [10]. Отже, законодавець підкреслює важливість публічно-правового регулювання державної інвестиційної діяльності. Також державна інвестиційна діяльність, джерелом якої є бюджетні кошти, здійснюється з метою отримання соціально-економічного ефекту на відміну від приватної інвестиційної діяльності, метою якої є прибуток. З цих позицій потребує врахування особливості бюджетного інвестування, як різновиду державної інвестиційної діяльності, визначення джерел походження бюджетних інвестицій та обґрунтування доцільності вибору інвестиційних об'єктів.

Бюджетні кошти, як і інші види інвестицій, реалізуються у державних інвестиційних проектах, проте, це можуть бути кошти різних бюджетів і з різних джерел походження. Відповідно до ст.10 "Джерела фінансування інвестиційної дія-

льності" Закону України "Про інвестиційну діяльність", інвестиційна діяльність може здійснюватися за рахунок: власних фінансових ресурсів інвестора; позичкових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити); залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб); бюджетних інвестиційних асигнувань; безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян [10].

Отже, як джерело інвестиційної діяльності бюджетні інвестиції визначаються, проте їх економічне призначення, як фінансових ресурсів, що встановлюється бюджетом у визначених обсягах і на вказані цілі відрізняється за економічною сутністю від державних кредитів та позик, що використовуються на підставі принципів зворотності, платності та строковості. І ці риси бюджетних інвестицій, як потужного інструмента державного регулювання інвестиційної діяльності, потребують економічного обґрунтування та правового забезпечення джерела їх походження та використання. До того ж, бюджетні кошти, що спрямовуються на фінансування визначених видатків, регламентуються БК України і обмежені Законом визначеними обсягами та цілями. Державні інвестиції з бюджету на соціально-економічні цілі, як правило, надаються без адресного спрямування на конкретні об'єкти, оскільки мають загальне суспільне призначення. Про це свідчить і приклад з інвестиційної діяльності достатньо спроможної країни – США. На думку Е.К. Мак-Нікол (McNichol, 2019), пропозиція президента Д. Трампа щодо розвитку інфраструктури, зокрема, ремонт доріг країни у 2019 році за рахунок бюджетних коштів, що спрямовуються у формування трастових фондів "додало б 200 мільярдів доларів в "нові" фонди, які, за ствердженням адміністрації, могли б підтримати як мінімум 1,5 трильйона доларів інвестицій, але в довгостроковій перспективі це сильно скоротить трастовий фонд шосе – і передбачає, що штати і населені пункти будуть заповнювати цю прогалину" [12]. Таким чином, державні інвестиції у вигляді бюджетних коштів на ремонт доріг країни, які спрямовуються у фонд, при реалізації проекту у конкретному регіоні створюють додаткове навантаження на місцеві бюджети. Враховуюче економічну сутність і публічне, законом встановлене призначення бюджетних інвестиційних ресурсів, бюджетні інвестиції доцільно визначити як фінансово-правову категорію.

Визначення дефініції "бюджетні інвестиції"

Станом на сьогодні існують, як широкі тлумачення бюджетних інвестицій, що охоплюють всі бюджетні кошти, так і визначення, що характеризують окремі риси цих коштів. У.З. Ватаманюк-Зелінська наводить приклад широкого тлумачення: "бюджетні інвестиції – це всі капітальні видатки державного бюджету, які стосуються матеріальних та нематеріальних активів, спрямовані на реалізацію різноманітних бюджетних програм (науково-технічних та соціально-економічних), а також видатки на фінансування пріоритетних проектів регіонального розвитку з метою покращення рівня життя та задоволення потреб населення" [6, с.86]. Таким чином, бюджетні інвестиції у наданому визначенні охоплюють всі види видатків бюджету.

В окремих визначеннях вказується на прибутковість бюджетних інвестицій, оскільки "бюджетні інвестиції – кошти виділені із бюджету та спрямовані на підвищення та поліпшення вартості майна, що перебуває у власності держави, з метою отримання інвестиційного доходу на основі капіталізації та досягнення соціально-економічних ефектів" [4, с.274–275]. Проте слід враховувати, що капітальні вкладення є різновидом інвестицій і їх використання на відтворення основних фондів або приріст матеріальних активів хоча й має за мету ті самі цілі, що і інші інвестиції, все ж таки відрізняється соціально-економічною спрямованістю, саме тому законодавець використовує поняття інвестиційний проект. Отже капітальні вкладення за рахунок бюджетних коштів є різновидом бюджетних інвестицій, але не охоплюються ними. Також, дохід, як мета інвестиційної діяльності при використанні бюджетних коштів може мати місце в подальшому використанні об'єкту інвестицій, або зовсім не приносити прибутку, проте мати важливе соціальне призначення. Наприклад, побудова спортивного майданчика у селі.

Також у визначеннях бюджетних інвестицій для повного уявлення сутності цієї категорії вказується на необхідність визначення критеріїв, що характеризують це поняття. Так, на думку Л.А. Попеля, "критерії включають призначення бюджетних інвестицій, інструменти їх реалізації, джерела фінансового забезпечення, пріоритетні напрями інвестування бюджетних коштів, рівень досягнення економічного та соціального ефекту, стабілізуючий вплив на амплітуду циклічних коливань економіки та специфічні особливості, які дають можливість виділити їх зі складу інвестицій реального сектору економіки" [3, с.206]. Бю-

джетні інвестиції, на думку Р.П. Бойчук, характеризуються напрямом та розмірами витрачання бюджетних коштів [13, с.14–15].

Враховуючи надані визначення, бюджетні інвестиції – це законом встановлений обсяг бюджетних коштів, що спрямовується на реалізацію державних або місцевих інвестиційних проектів.

Бюджетні інвестиції, як складову джерел фінансування державних інвестиційних проектів, слід враховувати в понятті "державні інвестиційні проекти", виклавши п.20-1 ст.2 БК України в новій редакції: "державний інвестиційний проект – інвестиційний проект, що реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням бюджетних інвестицій, державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії".

Специфічні особливості виділяють бюджетні інвестиції зі складу інших джерел інвестиційної діяльності, і ці особливості обґрунтовані тим, що бюджетні інвестиції, як фінансовий інструмент інвестиційної діяльності, визначаються Законом про Державний бюджет або рішенням про місцевий бюджет, тобто, регламентуються бюджетним законодавством. Отже бюджетні інвестиції мають особливу фінансово-правову природу і регулюються фінансово-правовими нормами.

Бюджетні інвестиції як інструмент фінансово-правового регулювання державної інвестиційної діяльності

На важливості використання бюджетних інвестицій, як потужного інструменту правого регулювання державної інвестиційної діяльності, вказують науковці, проте ефективність цієї діяльності залишається низькою. Так, О. Рожко вважає, що це є наслідком вибору неефективних проектів фінансування, "проектів, які створюють незначні позитивні зміни для господарського комплексу України" [5, с.82–83]. Пропонується адміністративні методи регулювання інвестиційної діяльності вважати вторинними порівняно з економічними, оскільки "економічні заходи державного регулювання інвестиційної діяльності реалізуються за допомогою економічної політики, що передбачає використання інструментів бюджетної і фінансово-кредитної систем" [13 с.14–15]. Наголошується, що "форми й методи управління інвестиційною діяльністю потребують докорінних змін, тобто перегляду та реформування, оскільки більшість коштів, які виділяються на проекти, розподіляються за суб'єктивними мотивами певної категорії дер-

жавних службовців" [14, с.462]. З цього можна визначити, що саме використання засобів фінансово-правого регулювання інвестиційної діяльності сприяє удосконаленню якості державної інвестиційної діяльності.

Під формами державного регулювання інвестиційної діяльності законодавець визначає управління державними інвестиціями, регулювання умов інвестиційної діяльності, а також контроль за суб'єктами інвестиційної діяльності. Фінансово-правове регулювання інвестиційної діяльності передбачає використання різноманітних інструментів фінансової політики, серед яких бюджетне інвестування, яке, по-перше, повинно враховувати джерела бюджетних інвестицій та, по-друге, повноваження на виконання конкретних дій уповноваженими державними службовцями по інвестуванню. У ст.12 Закону України "Про інвестиційну діяльність" наголошується, що регулювання умов інвестиційної діяльності відбувається наступними засобами:

- подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв;
- заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції;
- роздержавлення і приватизації власності;
- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;
- політики ціноутворення;
- проведення державної експертизи інвестиційних проектів [10].

Вказані заходи охоплюють широке коло фінансових інструментів інвестиційної діяльності, проте слід враховувати бюджетні інвестиції, і як фінансову допомогу, що надається державою за її вибором, і як кошти бюджетів, що спрямовуються за самостійним вибором інвесторів на перспективні об'єкти, а також можливості їх отримання та використання конкретними учасниками інвестиційної діяльності.

На думку Е.К. Мак-Нікол (McNichol, 2019) і фахівців ООН, до джерел бюджетного інвестування, при умові, що уряд бажає підвищити їх привабливість слід віднести "підвищення податків, скорочення непродуктивних або нижчих пріоритетних витрат, плата за користування, доходи від приватизації та внутрішні запозичення" [12, 15]. Проте, на цей час в Україні підвищення податків можливо використовувати, як джерело інвестицій, а використання запозичень передбачає їх повернення з відсотками, що вимагає від проекту інвестування прибутковості.

Слід враховувати, що частка бюджетного ін-

вестування в основних соціально-економічних проектах країни постійно зростає, але відбувається на підставі означених державою об'єктів інвестування. За даними Міністерства фінансів України, з Державного бюджету 2021 року на державну підтримку розвитку регіонів було надано 31,6 млрд. грн., що на 1,2 млрд. грн. більш, ніж у 2020 році, які спрямовуються на розбудову автомобільних доріг – 1900 км. покриття (18,1 млрд. грн.), будівництво та реконструкцію освітніх закладів – 300 шкіл (1,0 млрд. грн.) та медичних закладів – 9 амбулаторій та 3 кардіоцентрів (0,5 млрд. грн.), розвиток спортивної інфраструктури – 11 споруд (0,5 млрд. грн.), вперше на будівництво та укомплектування 23 ЦНАПів (0,231 млрд. грн.), вперше на розробку містобудівної документації – 50 генпланів (0,1 млрд. грн.) та інші цілі [16]. Вказані напрями бюджетного фінансування мають важливе значення, проте обмежені, враховуючи потреби країни і не мають адресної спрямованості.

Кількість місцевих бюджетів на 01.01.2021 р. – 1952, з яких 1582 бюджети мають взаємовідносини з державним бюджетом, тобто 370 бюджетів не мають коштів від держави. З усіх 1469 бюджетів об'єднаних територіальних громад мають підтримку держави 1438 бюджетів [16]. Надані державою бюджетні кошти розподіляються на визначені цілі, що свідчить про їх публічно-правову природу, проте, враховуючи потреби регіонів, їх недостатньо на місцевому рівні. Розподіляються ці кошти по головним розпорядникам бюджетних коштів на умовах середньострокового бюджетного планування, тобто правовий механізм участі органів місцевого самоврядування у цих проектах не враховано. Враховуючи надані державою можливості для формування фінансово-незалежних місцевих бюджетів за рахунок податкової політики, продажі та оренди землі, залучення інших доходів, потребує збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів та їх спрямування на визначені органами місцевого самоврядування цілі.

Висновки

1. Бюджетні інвестиції – це фінансово-правовий інструмент регулювання державної інвестиційної діяльності, що характеризується обсягом коштів встановлених законом, обмеженим у кількості, означеною загальною спрямованістю та публічно-правовою природою. Актуальним є удосконалення державної інвестиційної діяльності, як засобу державного регулювання економічного розвитку країни, шляхом

залучення сучасних фінансових інструментів, серед яких – бюджетні інвестиції.

2. Бюджетне інвестування здійснюється за рахунок виділення бюджетних коштів на визначені цілі, досягнення яких націлено на отримання соціально-економічного ефекту. Ефективність бюджетного інвестування залежить від адресності виділених коштів, достатнього обсягу джерел, прозорого механізму впровадження, відповідних повноважень суб'єктів інвестування та контролю. Впровадження бюджетного інвестування потребує законодавчого визначення механізму інвестування, зокрема встановлення дефініції "бюджетні інвестиції" шляхом внесення змін до БК України, у ст.2 "Визначення основних термінів" та узгодження змісту п.20-1 ст.2 щодо визначень "державний інвестиційний проект" та

п.26 ст.2 "інвестиційний проект".

3. Враховуючи надані державою повноваження органам місцевого самоврядування по створенню спроможних та фінансово-незалежних місцевих бюджетів, актуальним є розробка правового механізму бюджетного інвестування, як держави, так і інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування.

Конфлікт інтересів

Як зазначає авторка, конфлікт інтересів відсутній.

Вираз вдячності

Дослідження виконано ініціативно без жодного стороннього фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Lee, S. (2019, January 9). Public investment. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/public-investment>
2. E. Dabla-Norris, J. Brumby, A. Kyobe, Z. Mills, C. Papageorgiou. Investing in Public Investment: An Index of Public Investment Efficiency. 2010. 44 p. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1137.pdf>
3. Попель Л. А. Бюджетні інвестиції як складова інвестицій реального сектору економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. Т. 3. № 2. С. 205–208.
4. Слободянюк Н. О., Чечет Е. А. Бюджетні інвестиції в системі стратегічного розвитку національної економіки. *Гроші, фінанси, кредит*. 2016. Вип. III–IV (63–64). С. 270–280.
5. Рожко О. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм. *Світ фінансів*. 2013. № 4. С. 80–88.
6. Ватаманюк-Зелінська У. З. Підвищення ефективності бюджетного інвестування підприємницької діяльності в Україні. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7–8. С. 85–91.
7. Пантелєєв В. П. Фінансова безпека державного бюджетного інвестування в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 1. С. 154–160.
8. Вакалюк В. А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка та управління національним господарством*. 2017. Вип. 16. С. 122–126.
9. Обух В. Жан-Ерік де Загон, голова представництва ЄІБ. 17.05.2021. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3245792-zanerik-de-zagon-golova-predstavnictva-eib-v-ukraini.html>
10. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.
11. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. Ст. 572.
12. Elizabeth C. McNichol. It is Time for States to Invest in Infrastructure / Updated March 19, 2019 / Centre of Budget and Policy Priorities. <https://www.cbpp.org/research/state-budget-and-tax/its-time-for-states-to-invest-in-infrastructure>
13. Бойчук Р. П. Форми, методи і інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності. *Право та інноваційне суспільство*. 2016. № 2 (7). С. 9–17.
14. Ліснічук О. А., Гавриш В. С. Активізація бюджетних інвестицій спрямованих на економічний розвиток України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 460–464.
15. The role of public investment in social and economic development. Public Investment: Vital for Growth and Renewal, but should it be a Countercyclical Instrument? New York and Geneva, 2009. 22 p. https://unctad.org/system/files/official-document/webdiae20091_en.pdf
16. Державний бюджет України на 2021 рік. Бюджет можливостей для розвитку. Сайт Міністерства фінансів України. <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>

REFERENCES

1. Lee, S. (2019, January 9). Public investment. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/public-investment>

2. Dabla-Norris, E., Brumby, J., Kyobe, A., Mills Z., & Papageorgiou, C. (2010). Investing in Public Investment: An Index of Public Investment Efficiency. 44 p. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1137.pdf>
3. Popel, L. A. (2011). Byudzhetni investytsiyi yak skladova investytsiy realnoho sektoru ekonomiky [Budget investment as a component of investment in the real sector of the economy]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 3(2), 205–208 (in Ukr.).
4. Slobodyanyuk, N. O., & Chechet, E. A. (2016). Byudzhetni investytsiyi v systemi stratehichnoho rozvytku natsionalnoyi ekonomiky [Budget investments in the system of strategic development of the national economy]. *Hroshi, finansy, kredyt*, 3–4(63–64), 270–280 (in Ukr.).
5. Rozhko, O. (2013). Byudzhetni investytsiyi ta efektyvnist byudzhetnykh prohram [Budget investments and efficiency of budget programs]. *Svit finansiv*, (4), 80–88 (in Ukr.).
6. Vatamanyuk-Zelinska, U. Z. (2019). Pidvyshchennya efektyvnosti byudzhetnoho investuvannya pidpryemnytskoyi diyalnosti v Ukraini [Improving the efficiency of budget investment in business in Ukraine]. *Innovatsiyna ekonomika*, (7–8), 85–91 (in Ukr.).
7. Pantelyeyev, V. P. (2018). Finansova bezpeka derzhavnoho byudzhetnoho investuvannya v Ukraini [Financial security of state budget investment in Ukraine]. *Ekonomichnyy analiz*, 28(1), 154–160 (in Ukr.).
8. Vakalyuk, V. A. (2017). Pravove rehulyuvannya investytsiynoi diyalnosti v Ukraini [Legal regulation of investment activity in Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnya natsionalnym hospodarstvom*, (16), 122–126 (in Ukr.).
9. Obukh, V. (2021). *Zhan-Erik de Zagon, holova predstavnytstva YEIB* [Jean-Eric de Zagon, Head of the EIB Representation]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3245792-zanerik-de-zagon-golova-predstavnytstva-eib-v-ukraini.html> (in Ukr.).
10. Pro investytsiyu diyalnist [About investment activity]. Zakon Ukrainy (18.09.1991 No. 1560–12). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, (47), 646 (in Ukr.).
11. Byudzhetnyy kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine]. Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 No. 2456–6). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, (50–51), 572 (in Ukr.).
12. Elizabeth, C. McNichol. It's Time for States to Invest in Infrastructure / Updated March 19, 2019 / Centre of Budget and Policy Priorities. <https://www.cbpp.org/research/state-budget-and-tax/its-time-for-states-to-invest-in-infrastructure>
13. Boychuk, R. P. (2016). Formy, metody i instrumenty derzhavnoho rehulyuvannya investytsiynoi diyalnosti [Forms, methods and tools of state regulation of investment activity]. *Pravo ta innovatsiyne suspilstvo*, 2(7), 9–17 (in Ukr.).
14. Lisnichuk, O. A., & Havrysh, V. S. (2018). Aktyvizatsiya byudzhetnykh investytsiy spryamovanykh na ekonomichnyy rozvytok Ukrainy [Activation of budget investments aimed at economic development of Ukraine]. *Pryazovskyy ekonomichnyy visnyk*, 6(11), 460–464 (in Ukr.).
15. The role of public investment in social and economic development. Public Investment: Vital for Growth and Renewal, but should it be a Countercyclical Instrument? New York and Geneva, 2009. 22 p. https://unctad.org/system/files/official-document/webdiae20091_en.pdf
16. *Derzhavnyy byudzhet Ukrainy na 2021 rik. Byudzhet mozhlyvostey dlya rozvytku* [The state budget of Ukraine for 2021. Development Opportunities Budget]. Sayt Ministerstva finansiv Ukrainy. <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
 Форум права: 67 pp. 54–61 (2).

Related identifiers:

10.5281/zenodo.4650277

http://forumprava.pp.ua/files/054-061-2021-2-FP-Getmanets_8.pdf

http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2021_2_8.pdf

License (for files):

[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 22.04.2021

Accepted: 17.05.2021

Published: 18.05.2021

Cite as:

Гетманець, О. П. (2021). Бюджетні інвестиції як інструмент фінансово-правового регулювання державної інвестиційної діяльності. *Форум Права*, 67(2), 54–61. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4650277>

Getmanets, O. P. (2021). Byudzhetni investytsiyi yak instrument finansovo-pravovoho rehulyuvannya derzhavnoyi investytsiynoi diyalnosti [Budget Investments as an Instrument of Financial and Legal Regulation of State Investment Activity]. *Forum Prava*, 67(2), 54–61. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4650277>